СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Р. XXXIX. Ч. 66. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 21. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 66. Jersey City, N. J., Saturday, March 21, 1931. THREE CENTS.

МЕКСИКАНСЬКИЙ КОДЕКС ПРАЦІ

МЕКСИКО СІТИ. — Конгресови предложено законопроект, який має на цілі стабілізувати мексиканський промисл та поліпшити положення робітника.

Міністер торговлі уважає цей проект наймодернішим на полі суспільної опіки. В проекті узгляднено охорону капіталу і праці. Проєктодавці взивають представників промислу й праці, щоби поробили до проєкту свої завваги.

Згідно з проєктом страйкуючі відповідають цивільно й карно за всякі насильства, доконані підчас страйку на людях і майні. Робітники зобовязані, заки вийдуть на страйк, повідомити своїх працедавців про свої домагання, а копія тих домагань має бути віслана до окружної мирової ради. Якщо робітники одержать негативну відповідь, можуть виходити на страйк допера по 6 днях, а в таких випадках, де страйком загрожені комунікація, достава води, світла й т. п., допера по 10 днях.

В проєкті збільшується охорону робітника на випадок хороби і дається йому змогу побирати лікарську опіку на кошт працедавця.

Щодо заробітної платні проєктується, що вона не може бути менша як мінімум істновання. Отсе мінімум установлятимуть спеціяльні комісії, зложені з однакового числа представників капіталу і праці.

РУЗВЕЛТ ВІДКИНЕ ЖАЛОБИ НА ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Приятелі Вокера є тої думки, що говернор Рузвелт таки відкине жалоби, в яких домагаються уступлення мейора. На всякий випадок говернор не зробить ніякого кроку, поки Вокер не поверне з Каліфорнії, де він перебуває на відпочинку. Дуже можливо, що говернор предложить Вокерови жалоби до відповіди, а Вокер відповість такими аргументами, що буде підстава до відкинення зажалень, бо вони дуже загальні.

В кождім разі Рузвелта поставлено в дуже скрутне положення. Бо він являється кандидатом на президента й не хотів би бути ворогом Тамані Гол, а заразом не бажав би собі уходити за його приятеля.

БОРА ТА ЙОГО ПЛАТНЯ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Бора відмовився побирати з державної каси підвишку своєї платні з $7,500 на $10,000, як це ухвалив конгрес. Він казав, що його вибрано сенатором з платнею $7,500. Надвишку звертав державній касі, яка заробила на тім $15,000. Та тепер заявив Бора, що вже побиратиме й підвишку, бо його вибрано наново сенатором.

КЛОПОТИ МІСТА З БЕЗРОБІТНИМИ.

НЮ ЙОРК. — Заступник мейора скликав наради представників ріжних міських департаментів, щоби знайти спосіб, як дати роботу в квітні тим безробітним, котрим досі давали роботу з фонду в сумі $8,000,000, який вже є на вичерпанню.

РОЗСЛІДЖУЮТЬ ПРИЧИНИ БУНТІВ ВЯЗНІВ.

ШИКАҐО.—До стейтових вязниць в Джолиет і Стейтвил вислано спеціяльну комісію, яка має розслідити причини бунту 4,702 вязнів. За останні 4 дні згинули підчас вязничих заворушень 4 вязні. Заворушення перенеслися і на жіночий відділ.

БІДА БОГАЧАМ, КОЛИ ПРАЦЮЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — В однім зі склепів жіночих одягів на пятій евені працюють дві дівчини з американської аристократії. Є ними Мисс Бети Джерард, братаниця бувшого амбасадора, і Мисс Аніта Мек Кім Ґвин.

Обидві дівчини одержують листи з погрозами, щоби кидали роботу й відступили її дівчатам бідного роду. Обох дівчат стережуть детективи.

НОВИЙ ГОЛОВА ФАРМЕРСЬКОЇ РАДИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер заіменував головою „Федерел Фарм Борд" Сема Г. Томсона з Шикаґо, президента „Амерікен Фарм Бюро Федерейшен".

Кажуть, що Томпсон є фармером, який зачав управляти кукурудзу на 80-акровій фармі, а тепер вже має фарму з 500 акрів.

В ПОГОНІ ЗА ЗОЛОТОМ.

САН ІҐАХІО (Мексико). — Сенатор Ґвілермо Лявега розповідає, що він знайшов золоті майни в горах Сієра. Каже, що за короткий час добуто там з землі й з рік золота вартости $350,000.

ВАЛЧЕН ВИБИРАЄТЬСЯ ШУКАТИ ЖЕРТВ „ВІКІНҐА".

БОСТОН. — Ратункова експедиція, яку зорганізовано для шукання за бракуючими ще 28 особами з затонулого корабля „Вікінґ", вибереться під проводом Верната Балчена, відомого зі своїх летів з Бирдом довкола полудневого бігуна. Експедиція складається з 4 осіб.

ЛЕГКИЙ РОЗВІД.

КЕРСОН СІТИ (Невада). — По 6-тижневім побуті можна тут подавати о розвід, а дістати його легко. Підчас побуту можна забавлятися да розривки в домах гри.

В МАНІТОБІ ЗАВЕДЕНО ЦИВІЛЬНІ ВІНЧАННЯ.

В манітобському парляменті перейшов закон, який у тій провінції дозволяє цивільні шлюби.

Дискусія над цим законопроектом була дуже завзята. Консервативний провідник Тейлор домагався, щоби вирішення цеї справи відложити на шість місяців, одначе його внесок повалено більшістю 26 голосів проти 14.

Проти приняття нового закона виступали часто консервативсти, які покликувалися на свої релігійні переконання. За внесок голосували: часть консервативстів, лейборити й урядова більшість. Також члени уряду були поділені. Премієра Брекена підчас голосування при третьому читанню на залі не було.

В користь цивільних шлюбів промовляв горячо також Українець, посол Бачинський.

ЧИСЛО ВЯЗНІВ ЗРОСТАЄ.

Албертійський уряд журиться, що має забагато арештантів. В 1930 р. пересічне денне число обивателів за кратами виносило у Форт Саскачеван 264, а в Літбридж 160. В порівнанню з попереднім роком це означає зріст на 20%. По національному походженню Канадійців було 376, Американців 106, а „Австріяків" 103.

Видно, що в офіціяльному словнику істнує й така національність. Для арештантів вона не завадить.

СТАЙНІ ДЛЯ СЕЛЯН В СССР.

Большевицький уряд заборонив сколективізованим і несколективізованим селянам будувати родинні доми. Відповідний уряд опрацював плян сільських будинків, пригадуючих видом стайні, в котрих окремо мають мешкати мущини, окремо жінки. Діти селян будуть власністю держави. Матері вільно виховувати дитину тілько до 4 року, пізніше матір має заступити школа й комуністичний інтернат.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ ДИПЛЬОМАТА.

З Москви доносять: Загальну сензацію викликав розстріл довголітнього представника Совітів в Естонії, Шевякова, якого перед кількома місяцями приклимали до Москви. Йому закидали, що він, репрезентуючи Совіти, ходив до церкви підчас богослужень.

КОРОВА, ЩО ДАЛА 28,000 ФУНТІВ МОЛОКА ЗА РІК.

Відома річ, що корови породи Гольштайн належать до найбільше молочних. А вже рекорд здобула одна з коров цеї породи, що живе на сілійарській фармі в Стратмор, в Алберті. Ця корова за 365 днів достарчила 28,026 фунтів молока, яке дало 1,082 фунтів масла. Період доєння зачала вона в грудні 1929 і в тому місяці дала 1,613 фунтів молока. Відтак скількість молока збільшалася, а в березні 1930 дійшла до 2,642 фунтів молока, яке мало 79.20 фунтів масла. В травні і липні достарчила по 2,500 фунтів молока.

ДВАЦЯТИЙ.

В Руді, бобрецького повіту, помер недужий (від польської „пацифікації" від осени господар Михайло Горінь. Полишив жінку і кількоро діточок.

ПО ЗАСЛУЗІ.

Вшехпольський „Курєр Цодзєнни" плаче, що посада управителя школи в Гаях коло Львова дісталася молодшому учителеви Чигін - Канюці, з поминенням старшого учителя Свйонтковського. (Він відомий з того, що українську цкoлу в Гаях перемінив на утраквістичну і старався завести польську мову в громадськім урядованні). Вшехпольський часопис, обурюючися за це на саняторів, каже, що учитель Чигін-Канюка побідив тільки тому, що він перейшов на римо-католицький обряд у Жовкві 1919 р. Після зміни метрики він з місця дістав уже тоді учительську посаду. Вшехпольські редактори, яких тепер так обурюює винагороджування українських перекінчиків, забувають, що в 1919 р. ще не було санаційного табору „єдинкі", а згаданий Чигін-Канюка та інші йому подібні, перші нагороди одержували саме від вшехполяків, що тоді мали у своїх руках необмежену владу в галицьким шкільництві. Видвигнення цеї справи на сторінках вшехпольського часопису доказує правдивість старої пословиці, що „вор потребує зради, але не зрадників".

ФАБРИКИ ГРОШЕЙ.

В кількох селах Галичини відкрито фабрики срібних і ніклевих польських монет. Виливано їх в гіпсевих витисках. Фабрикантів арештовано, фабричний інвентар поконфісковано. Оноді в Суходолі біля Гориглядів (пов. Товмач) у хаті селян Стан. і Стеф. Генсецьких відкрила поліція приватну „карбівню" 1-золотових, 50 і 10-сотиківок. Генсецьких поліція арештувала та передала судови разом з приладами до виробу грошей. Крім Генсецьких арештувала поліція ще трох людей, що пускали ці фальшиві гроші.

МАНДАТ Д-РА ШКРАБИ ЩЕ НЕ ВАЛІДОВАНИЙ.

Історія з мандатом д-ра Дутчака повторяється. Валідування мандату д-ра Дутчака протягалось тижнями, моввлів, пропали акти, хоч акти були під носом. Мандату д-ра Шкраби не валідують, бо бракує, кажуть, ще деяких актів. Цікаво, що акти пропадають десь тоді, коли ходить о потвердження української кандидатури.

Шукають копита зпід здохлої кобили. Шукайте здорові. Український народ терпеливий. А мандат всетаки мусите валідувати. (Остатні відомості доносять, що вибір д-ра Шкраби мусіли таки затвердити).

ТРАГЕДІЯ В ДОМІ АНГЛІЙСЬКОГО ГЕНЕРАЛА.

В родині англійського генерала Гарді в Індії відігралася на днях глибока трагедія. Мало відбутися весілля одинокої дочки генерала з капітаном кольоніяльної армії. Весільні гості й священик очікували приходу молодих. Та їх десь не було. Коли почали їх шукати, скричала дружка не своїм голосом. Наречена сиділа на веранді при фортепяні й не рухалася, а її наречений лежав на підлозі. Обое були неживі. Дошукування показали, що молодята вкусили дві гадюки й спричинили смерть у кількох хвилинах.

НА ДВЕРНИЧУКОВИ ВИКОНАНО ПРИСУД СМЕРТИ.

У вівторок, 2. березня, в годині 4.30 рано у Форт Саскачеван (Канада) повішено Юрка Дверничука, вбивника родини Волянських у Смоки Лейк, і фармера Даріичука.

Дверничук, який на судовій розправі і зпочатку у вязниці був нервовий, пішов на шибеницю спокійний. Хоч до останньої хвилі мав надію на помилування, то одначе від кількох тижнів молився і віддавався читанню біблії. Його духовим дорадником був офіцир з Армії Спасення.

На кілька днів перед смертю відвідала його жінка, щоби з ним попрощатись. У вівторок рано не прийняв снідання, а коли сторожа увійшла, щоб його забрати на місце страчення, застала його вже готовим при дверях.

Перед смертю признався до пополненого злочину, хоч у слідстві і в суді заперечував.

КООПЕРАТИВИ.

В Теребовлі була повітова нарада, на якій обмірковувано способи направи кооперативного життя в повіті та боротьби з сучасною господарською скрутою. В нараді по рефератах фахових кооператорів і агрономів промовляли селяни-господарі і в розумних коротких словах висказалися майже одноголосно за те, щоби замість слабих кооператив по селах створити одну міцну кооперативу в повітовому місті — з філіями в кождім селі. Домагалися також обмеження боргів та рішили не продавати по кооперативах пива, бо поширює пянство.

БЕЗРОБІТНИЙ РЕДАКТОРОМ

Коли в часі останньої кризи австрійського уряду загал громадянства в Австрії нетерпеливо очікував іменовання нових міністрів, безробітний Франц Гібіш зредагував і видав надзвичайне число часопису, у якому подав склад нової міністерської ради. Розуміється, що Віденці розкупили цілий наклад і на цьому інтересі Гібіш гарно заробив. За це його потягнено до судової відповідальности і покарано трома днями арешту.

ЛЕКШЕ БУЛО ПОСВАРИТИСЬ НІЖ ПОМИРИТИСЬ.

Деякі німецькі та польські часописи приносять відомости про те, що Пілсудський має намір помирити Польщу з Німеччиною шляхом відступлення Німеччині так званого данціґського коридора і частини Горішнього Шлеська. Зате мав лаб Німеччина виявити свою зичливу невтральність на випадок війни Польщі проти СССР та дивитись крізь пальці на те, як Польща буде підбивати для себе нові українські землі на Сході в заміну за втрачені на Заході свої землі в користь Німеччини. Хоча ці проекти виглядають доволі фантастично, то всеж треба ствердити, що як у Польщі, так теж у Німеччині істнують доволі значні політичні течії, які дуже радо пішлиб на подібні комбінації.

СТРАШНА СМЕРТЬ ДИТИНИ.

В Виґоді жінка робітника Климчака варила обід і біля кухні лишила двоплітню довечку, а сама побігла до крамниці. Дитина перевернула на себе баняк з окропом і серед страшних мук померла.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ВІДМОВИВСЯ ҐАРАНТУВАТИ РОСІЙСЬКІ КРЕДИТИ

БЕРЛІН (Німеччина). — П. Кльокнер, предсідник делегації німецьких індустріяльців, що недавно відвідали Москву, заявив, що німецький уряд відмовився заручитися за ті німецькі вироби, які на борг купуватимуть у Німеччині большевики. Уряд категорично заявив, що він не може брати на себе поруки навіть за ті замовлення, що вже пороблені в Німеччині большевиками на суму 250,000,000 долярів. Але уряд буде в кождім окремім випадку розглядати справу ґарантії, не згоджуючися дати ґарантії згори на всі замовлення большевиків у розмірах певної загальної суми.

За причину такого рішення уряд подає, що фінансова скрута Німеччини тепер така тяжка, що уряд не може брати на себе ризика за большевиків на випадок, як вони не зможуть платити своїх боргів німецьким фірмам. Крім того замовлення большевиків розпреділяються такими невеликими розмірами по ріжних індустріях, що вони не пособлюють справі зменшення безробіття в Німеччині.

Таке рішення уряду викликало з одної сторони задоволення німецьких фінансових кол, з другої сторони незадоволення серед тих індустріялістів, які думали торгувати з большевиками. Справу погіршує для індустріялістів ще й те, що уряд не згоджується ґарантувати плачення большевиками навіть за ті замовлення, які вже пороблені на біжучий рік. Уряд лиш обіцює переглянути разом з представниками державного банку кожде окреме замовлення й вирішити, за що він зможе взяти поруку.

ЕМІСАРИ МОСКВИ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ (Україна). —Всеукраїнський Центральний Коміте затвердив у такому складі новий радянський уряд України: головою уряду — Чубар; народними комісарями: освіти—Скрипник, земельних справ — Демченко, фінансів — Коваль, постачання — Майоров, народного здоровля — Канторович, праці — Гулий, соціяльного забезпечення — Покорний, сільського господарства — Сухомлін, контролі — Затонський.

Серед нового складу радянського „уряду" України знаходяться чотири Малороси, два Росіяни й три Жиди. Зі звільненнями, які по наказу з Москви останніми часами поробив український виконавчий комітет в харківськім уряді тепер не залишився ані один свідомий Українець, хочби й комуніст.

ЗАГИНУЛИ ІТАЛІЙСЬКІ ЛЕТУНИ.

РИМ (Італія). — Італійська авіяція потерпіла тяжку втрату. Підчас лету до Риму недалеко Пізи з невиясненої причини впав у море великий італійський літак. На нім загинув найкращий італійський летун, Умберто Маддалена, та його два поміччники.

Маддалена став відомий світови після того, як він знайшов на леді команданта дирижабля „Італія" та його товаришів, які залишилися після загибелі цього повітроплава, коли він вертався з північного бігуна до Европи. Маддалена мав кілька світових рекордів, а тепер готувався до лету з Риму до Вашингтону. Цей лет думав виконати літом.

ЗАГИНУЛО 250 ПАСАЖИРІВ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Недалеко міста Амей загинув француський пароплав Ченґ Кіянґ. На ньому знаходилося більше як 300 людей. По чуткам загинуло 250 пасажирів. На місце катастрофи виплила француська воєнна канонірка, щоб дати поратунок тим, хто залишився в живих.

ФОРДОВА ФАБРИКА В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — На березі ріки Тамізи, біля міста Дагенгем, закінчено будову нової Фордової фабрики. В перший день відкриття відвідало її 1,400 агентів, які будуть продавати автомобілі Форда.

Фабрика занимає 20 акрів простору. Зроблена вона з таким розрахунком, що при повній праці зможе кождої минути випустити одно нове авто. Розрахована вона на постачання Фордовими автомобілями Англії та Европи.

ЗНОВУ СУТИЧКИ З АФРИДАМИ.

ПЕШАВАР (Індія). — На північнім кордоні Індії з Афґаністаном знову прийшло до кривавої сутички між англійськими патрулями та Афридами. Африди вдерлися на індійську територію й почали нападати на невеликі англійські воєнні відділи, які кождого разу дають їм відсіч.

В одній з останніх сутичок убито чотирох Афридів і сім поранено з обох сторін. Воєнне командування знов починає інтензивну боротьбу з афридськими бандами.

БУРЕВІЇ В ЕВРОПІ.

ЛІСБОНА (Портуґалія). — Буревій, що пронісся на півдні Европи від Царгороду до Атлантійського океану, наробив багато шкоди. Великий дощ, який був підчас буревію, причинився до виливу рік та озер. Особливо багато шкоди завдали гірські ріки в Портуґалії та почасти в Еспанії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШІ ЛАСТІВКИ З ЖЕНЕВИ

Кореспондент „Менчестер Ґардієн" доносить, що Ліґа Націй відкинула найліпший меморіял, який був виготовлений у справі польської „пацифікації" в Галичині. Є ним меморіял посолки Мілени Рудницької, голови „Союза Українок". Англійський кореспондент подає, що п-ні Рудницька, яка є добре відома з ріжних виступів міжнародніх жіночих орґанізацій, з своєї інтеліґенції, чесности і геройської постави, виготовила меморіял на 80 сторін машинового письма, який є обширний і дуже совісно оброблений.

Саме цей меморіял, як доносять з Женеви, Ліґа формально відкинула, а взяла під увагу 6 інших жалоб, між якими знаходиться одна жалоба, зредаґована дуже поверховно українським діячем, перебуваючим у Парижі. Англійський кореспондент побоюється, що й інші жалоби далеко не відбігають від тої, яку виготувано в Парижі. А хитруни з Ліґи вибирають саме ті, які є найслабші. Така поведінка вправді не приносить слави Лізі й кореспондент надіється, що чейже не буде ще так зле, як він припускає, але заразом твердить, що коли меморіял пані Рудницької не буде взятий під увагу, то це буде получене з великою шкодою для Українців при висвітленню справи польських звірств.

Ми не мали і не маємо в Лізі ніякого заступника. Наша справа не знаходила там досі ніякого розуміння. Польща могла досі завжди виходити безкарно й нарушувати міжнародні зобовязання супроти національних меншин, а тимсамим і супроти Українців. Доперва тепер склалося так, що польський терор на Шлеську уможливив Німеччині оборону німецької меншини перед Ліґою, а разом з тим не могла вже Ліґа замкнути очей і на польську „пацифікацію" в Галичині.

Та коли вже була надія, що справа пацифікації стане предметом слідства з боку Ліґи, то не важко було здати собі справу з того, що Ліґа, як це було досі, старатиметься по змозі виправдувати Польщу. Тому саме треба було бути дуже обережними усім тим, котрі висилали меморіяли, щоби не вмістити в них чогось такого, що не провірене, що справі нашій в Лізі не помагає, а радше шкодить. Бо писані на „коліні" меморіяли, писані в поспіху, щоби видно було „роботу", не є ніякою народною роботою; це тільки нищить мозольну, совісну й корисну працю інших.

ПОКУТТЯ В СПРАВІ РІДНОЇ ШКОЛИ

(Надіслане з Коломиї, Галичина).

Починаючи з роком 1922, виявила Польща найбільше послідовности в політиці супроти Українців в старому краю на ділянці шкільництва: в змаганні знищити українську школу, зліквідувати її, взяти виховання молодого українського покоління з рук самих таки Українців та тим самим допровадити до державної асіміляції, а далі до денаціоналізації Українців.

Зачала Польща це діло від державного українського шкільництва, що опинилось безпосередно під польською владою. В першу чергу перемінено народі школи з українською мовою навчання на утраквістичні, попридiлювано до них учителів Поляків і віддано якраз їм виховання української дітвори, у ґімназіях з українською мовою навчання зредуковано до половини число паралельних відділів, а державну ґімназію в Тернополі розвязано. Тому можна сміло говорити про ліквідацію державного українського шкільництва (державних шкіл з українською мовою навчання) під Польщею, бо тих шкіл, що ще остались, ніяк не можна назвати українськими школами, коли по деяких примiром ґімназіях ¼ учителів Поляки, а польської мови й історії вчать учителі Поляки, що рівночасно пильно стежать за тим, в яко пильно стежать за тим, в якому дусі виховується молодь. Чиж може тут бути бесіда про виховання своє, рідне?

Та осталася ще Українцям на полі шкільництва одна надія, надія на найцінніший культурний добуток, на той храм, в котрому дійсно готується майбутнє народу — на його Рідну Школу. Розуміє добре це Польща, тому саме й так настирливо та безоглядно зробила вона, по ліквідації державного українського шкільництва, наступ на українське рідне шкільництво. Від часу Ґрабського, а ще дуже від часів „санації", мусить українська рідна школа видержувати тяжкі удари та затії польських шовіністичних кол та державної асіміляційної політики уряду. На жаль, треба признати, що змагання Польщі не без успіху, бож дійшло до того, що деякі школи наші стали перед питанням: бути чи не бути?

Що найкращі українські рідні школи: ґімназію в Рогатині, ґімназію в Дрогобичі розвязала польська влада в злуці з славною „пацифікацією", буцімто молодь цих шкіл вела терористичну акцію. Нароком вибрано ці дві школи, найкраще вивінувані і забезпечені, бо було ясно, що ці школи затвердо стоять, щоб можна їх буття підірвати іншими засобами. Оставші рідні школи поставлені матеріяльно слабше, тому підходить Польща до знищення цих шкіл з іншого боку.

До шкіл, що опинились перед цею, для кождого свідомого Українця страшною катастрофою, треба зачислити в першу чергу три школи в столиці Покуття, в Коломиї — а саме: 5-ти клясову народню школу, учительську семінарію і гуманістичну ґімназію, всі три власність Укр. Педаґоґічного Товариства Рідна Школа.

Всі три ці школи поставило українське громадянство Покуття — перш за все Коломиї — власними жертвами та довголітніми тяжкими трудами й зусиллям. — Найстарша з цих шкіл — учительська семінарія — основана ще в 1906 р. З року на рік розвивалась вона все краще, та стала з часом гордощами Українців Покуття. З сеї рідної школи вийшли кадри свідомого народнього учительства, саме найкращі наші учителі, що понесли між нарід на села рідну освіту та й серед сьогоднішних невимовно важких умовин працюють безвпинно для свого народа. Ця школа має на Покуттю, а навіть в цілому краю, свою традицію, свою славу.

Молодша посестра семінарії, гуманістична ґімназія, основана в р. 1922, сповняє своє завдання не гірше, як семінарія. Абсольвентки ґімназії, свідомі громадянки, працюють по наших установах як солідні робітниці. Був час, коли й польська шкільна кураторія признавала, що ці обі школи поставлені під кождим оглядом високо — та часи змінились... Ґімназія прогрішилась перед польською владою, бо управа ґімназії в 1926 р. не хотіла з владою переписуватися польською мовою, тому ґімназії відібрало міністерство право прилюдности і вона стала польській Кураторії з того часу сіллю в оці.

Наймолодша коломийська школа — це 5-ти клясова народня школа, бо основана щойно в 1925 р., коли то Поляк Кшижановский, управитель (утраквістичної) державної школи ім. Шевченка нелюдським поведенням супроти українських дітей переконав всіх наглядно, що тільки в рідній школі можлива правдива наука та виховання в рідному дусі. Школа ця поставила собі за завдання виховувати передусім національно — свідомі покоління коломийського міщанства та пролетаріяту, бож тільки в той спосіб можна охоронити міщанство і пролетаріят, а тим самим і столицю Покуття перед винародовленням. Тай треба признати, що саме найбідніші верстви українського населення Коломиї віднеслись до цієї школи з повним розумінням.

Але гарні успіхи праці цих наших шкіл затрівожили шовіністичну польську кураторію і вона пішла на безоглядне знищення цих наших цінностей. Насамперед старались польські візитатори шкіл добачувати в цих школах якісь недомагання, а коли це не вдалось, проголосили прямо таке: Ваші школи не виховують діти в польському державному дусі, вони протидержавні, отже... і кінець пісні нам добре звісний! Пішла нагінка на українське рідно-шкільне вчительство, шкільні польські інспектори не хотіли й не хотять затверджувати учителів, що їх іменує Головна Управа Рідної Школи, поліція переслідує учителів та учнів ревізіями та карними донесеннями, абсольвенткам учительської семінарії не дають державних посад, прямо **десяткують** молодь при іспитах зрілости та вкінци відбирають семінарії право прилюдности!

Отсі переслідування шкіл і молоді польською владою відстрашили чимало родичів від школи. Число дітей в обох середних школах дуже значно змаліло. Ще два роки тому було в семінарії й ґімназії 320 учениць, сьогодня мають обі школи 120 дітей! А додайте до того ще матеріяльну скруту нашого села під теперішню хвилю, то зрозумієте, в якому страшному матеріяльному положенні найшлись обі ці школи. Зрозумієте, що замісць святкувати 25-літний ювилей нашої семинарії, прийдеться мабуть голосити нам над її розвалом! Бож підчас свята 25-літнього ювилею ворожий наступ випровадив школу так з рівноваги, що вона приносить місячно 1,600 золотих недобору!

Учительство семінарії не дістало ще платні за січень ц. р., а довг школи зріс вже до 22,000 золотих. Хіба прийдеться Рідній Школі продати свою домівку в Коломиї — на втіху лютому ворогові — щоб покрити довги школи, бож закривати школи не вільно!

Та журбою і нарíканням не накличем собі долі, а тільки рішучістю і працею. Не дозволимо, щоб ворог доконав на наших очах наші школи в столиці Покуття! Ми знаємо, що йде тут не о щось мале, але о майбутнє грядучих поколінь, о майбутнє нації. Мусимо викресати в собі силу, видержати і відперти страшний ворожий наступ!

Перш за все треба виратувати школу з матеріяльної руїни: тому сміло кличе громадянство Покуття до своїх братів в новому краю: Поможіть, Браття, бо ціль велика та „пора це великая є!"

Кому дороге Покуття, його культурний дорібок, чиє серце чує вагу справи, той певно поспішить з помічю столиці Покуття.

Датки просимо слати до Обєднання, або на книжочку „Покутського Союза" для Кружка Рідної Школи в Коломиї.

AS TO UKRAINIAN CHARGES AGAINST POLAND

To the Editor of the Public Leadger:

Sir—I was higly amused on reading Mr. Polaski's letter March 1, in which he explains the "heavenly bliss" Poland bestowed upon Ukrainians, after they were handed over to Poland in 1919, although they were sympathizing with Austria. I admit frankly that Ukrainians would give up half of their personal fortunes to be under Austrian rule rather than in the Polish inferno. In Austria there was at least an idea of justice.

If in relating Ukrainian charges I failed to inspire belief I would like to refer the readers to a historical article, "The Reign of Terror in the Ukraine," by Milton Wright, in the *Current History* for February, 1931, or to a speech of a Polish patriot Senator Klushynski, before the Seym, February 3, published in a Polish paper, *Ameryka-Echo*, on March 1.

The fact is that in 1340 the Polish King Casimir, availing himself of the internal dissensions of the successors of the Ukrainian King Danylo, of Galicia (Halych), invaded and seized that kingdom, annexing it forcibly to Poland. The Ukrainian kingdom of Galicia was in existence, founded by Ukrainian Dukes and Princes, long before Poland could ever dream of seizing it.

The is no use any more to deny brutalities against minorities or breach of minorities' treaties, after the League of Nations pronounced Poland guilty and confirmed the charges in toto. But, although the Polish Minister Zaleski accepted the reprimand and promised to change the attitude, the Poles in their persistent stubbornness defy the authority of the League and do not even show any signs of picking a more civilized road for making life bearable to the nations incorporated in the Polish Republic. The Polish hatred for the minorities, which compose 30 per cent of the total population, is plainly shown in an editorial in a Polish newspaper published in Kattowitz, *Polska Zachodnia*, a personal organ of Mr. Graczynski, Governor of Upper Silesia. We read in *Polska Zachodnia* exactly this:

"Only idiots or low-born persons could demand that Polish pioneers in Upper Silesia should be frightened by appeals to the League of Nations into abandonment of their activities. Poland not only cannot dispense with men like Graczynski and insurgents but must also strongly support every other form of this particular work.

"The idea of protection of minorities becomes more hated in Poland, and Polish interests will not be sacrificed for the sake of the approval of the League of Nations. We shall outlive the Geneva Court and different other tribunals and also the perfidious misuse of the Geneva conventions (fixing the status of minorities) which expire in a few years."

Finally speaking of the big percentage of Poles on Ukrainian soil, yes, there are imported *en masse* for the government machinery, ex-soldiers as colonists, fully armed, and famous insurgents to terrorize the population, etc., but the question is whether they should be there.

Dr. Paul Dubas.

Philadelphia, March 9, 1931.

(*Public Ledger*, Philadelphia, Pa., March 17, 1931).

І. В. Барт.

ВЕЛИКЕ ДІЛО ІВАНА ІВАНОВИЧА.

Іван Іванович був фільософ, якому життя здавалося наче той какт на вікні. Ніколи не знаєте, що з нього буде. Купите собі його, гадаєте, ростиме ввесь час як однаковий колючий кружок, щонайбільше покажеться ще кілька молодих кружків, та виглядатимуть зовсім таксамо, як старий. Одначе вже за пів року той какт випускає вам гладкі била наче ложки. Ледви ви привикли до них, а вони переміняються в огірки, а на них колючки сидять лише купками, потім зявляються гадюки, кулі, язики, з колючками, без колючок, що ростуть просто, або повзуть по землі, одначе вже ніколи як кружки, задля яких ви принесли того какта до дому.

Коли Іван Іванович тому сімнацять літ оженився з Марією Федорівною, він ні трохи не здогадувався, що може вийти з того подружжа. Добра Марія що року обдарувала його одною дитиною, а по четвертій дитині зупинила свою діяльність, так що умерла. Зпочатку потребував багато чарок горівки, щоби вдовицтво не було для нього занадто тяжке. Та нині Іван Іванович уже так далеко поступив у фільософії, що на св. Юра, свого улюбленого святого, часом ставив німе питання: „Чому ти не забрав Марії Федорівни зараз після Олександра?"

— Тому, що дні неволі минулися, товариші й товаришки, молода Росія скінчила з авторитетами й іншим хламіттям минувшини! — крикнув Олександер у кімнату та вдарив кулаком об стіл. Іван Іванович зірвався з переляку, аж підскочив. Хвилиночку йому здавалося, що то сам св. Юр із таким криком злетів із хмар. Алеж бо його скасували, а Олексанрдер говорив із памяти на нинішні збори комітету молоді. Його найстарший син, хлопець хоч куди, ледви шіснацятьлітній, а вже предсідник. Узагалі його діти! Іван Іванович повинен би гордитися ними. Катерина була секретаркою у жіночому клюбі, Микола був головою учениціької ради, а Марія заступницею.

— Іване Івановичу, правду сказати, ти міг би вже пійти в чергу за хлібом, — сказала Катерина. Вона побачила, як батько вдумчиво водив довкола очима. Іван Іванович радо взувся в чоботи та взяв шапку на голову. Потім пригадав собі, що мав дуже замало грошей на домашні видатки. Збентежено гладився по бороді, як уже здавна привик був до того, як ще вона була заросла. Тоді то він був такий похожий на царя, що раз навіть селяни взяли податкового поборця Ворова з його лискучими чобітьми та великим кожухом за батюшку царя. Скільки разів Іван Іванович подумав про те, мусів засміятися.

— Чого смієшся, Іване Івановичу? — спитала Марія гостро.

— Я — ах — я — чи не дала би ти мені трохи грошей, голубонько? — промимрив переляканий батько, бо Марія мала нагляд над фінансами дому Ворових.

— Що? Вже знову розтратив усе? — обурився голова шкільної ради Микола — тай ще сміється? Відтепер він віддаватиме нам увесь свій тижневий заробок, а ми виплачуватимемо йому денно. А то де ми зайшли би?!

— Тихо! — крикнув Олександер і кинув банкнот на стіл. Батько взяв мерщій і вийшов. Він мав великий пошанівок для свого найстаршого сина, а боявся, щоби не заглянули в книжку. Прикро було би оправдуватися, де дівся один рубель. Покищо вдалося випнути таку розмову, а до вечора може Олександер забуде про це.

Стояти в черзі для Івана Івановича було справжньою розкішю. Там були лише старі люди, а з ними можна було побалакати так справді по простому. А коли вже в черзі пересунувся, то можна було собі вигідненько сісти на вистрілі муру тай далі посуватися аж до крамниці з хлібом. Нині мабуть скасовані святі не були прихильні для Івана Івановича. Балачка не йшла. Голові учениціької ради дійшло до відома, що батьки й матері, як стоять у черзі за хлібом, говорили про добрі, давні часи. Таж усюди все найдеться доносчик. Тому то поуставляли що десять кроків вартового; він пильно вважав на розмову, і тепер розмова була дуже суха. Сидіти не важився також ніхто. Тому Іван Іванович дуже змучився, не мав гумору, як за чотири годині вернувся додому.

Катерина, Микола та Марія пішли вже були на збори. Ще лише Олександер вганяв по кімнаті та вчився промови. Іван Іванович найрадше був би завернув, одначе син уже вчув, що він прийшов, і крикнув до кухні:

— Заки я приготовлюся, поглянемо ще в книжку домашніх видатків!

Іван Іванович нещасливо сидів у кухні. Ждав. А що тепер і так уже було всеодно, витягнув пляшинку. Купив собі її за того рубля. Потім Олександер закликав його та почав переслухання словами:

— Від тебе чути горівкою, Іване Івановичу!

Заки Іван Іванович відповів, пішов до дверей та замкнув їх на ключ. Тому ніхто не міг знати, як там далі йшла між ними розмова...

* * *

На другий день говорили в Попових і Расіних, тай ще в кількох інших, що голова комсомолу сказав: „О, Іван Іванович — то мудра голова!" Небаром знали це в цілому домі, знала ціла вулиця. А як Іван Іванович пійшов на закупно, люди штуркали один одного та перешіптувалися: „О, то мудра голова!" збивалися до купи, робили йому місце та пускали його на перше місце в черзі.

Зпочатку все виглядало Іванові Івановичеві дуже дивним. Усюди його шанували й поважали — воно виглядало майже так, начеб він був іще податковим поборцем і похожим на батюшку царя. Потім помало привик до того, що старався уходити за такого, про якого всі кажуть: „То мудра голова". Небаром люди побачили, що в черзі замісць нього стояв раз Микола, або Марія, або Катерина, а раз навіть Олексндер. Він уже навіть і не голився. За два місяці був почесним членом комсомолу, жіночого клюбу та учениціької ради. А ледви минув рік, іменували його народнім комісарем. Коли тепер вийшов на вулицю в лискучих чоботах і кожусі, люди ще тісніше збивалися до купи та перешіптувалися про велике діло Івана Івановича, яке він раз зробив, а яке совети тепер винагородили. Так — Іван Іванович то раз мудра голова.

Місто влаштувало в його честь великий бенкет. Іван Іванович запросив на це свято всіх своїх старих приятелів. Та він уже не балакав з ними так добродушно, бож був народнім комісарем. Геть по півночі Олекса Олександрович, що то мав такий „невипарений пісок", відважився вдаритися чаркою з Іваном Івановичем і спитатися: „Товаришу, народній комісаре — ти знаєш, як я здавна люблю тебе й поважаю, тому прошу тебе, розповідж мені про те твоє велике діло, яке совіти винагородили тобі. Я такий дурний, що навіть не знаю, що таке саме ти зробив".

Іван Іванович засміявся нишком, нахилився до вуха Олексі Олександровичеві та сказав:

— Га, батечку — я — маю розум у голові. Знаєш — гм — раз товариш голова комсомолу — гм — знаєш, той Олександер, той син — гм, спитав мене про одного рубля. А я пішов і замкнув двері — гм — і дав йому поза вуха — гм — ну, бо я маю розум у голові!

(З російського переклав **М. Н.**).

Копачук кілька днів не виходить з хати. Перестудився. Пополудні у його кімнату входить жінка.

— Степане, в гостинній жде один пан...

— Хто такий?

— Бачиш, признаюся, що то я прикликала його. Твій кашель так затрівожив мене...

— Та не було потреби, — каже чоловік — та коли лікар уже тут, то хай увійде.

— Це не лікар, це агент товариства обезпечень, — оправдується жінка.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

—o—

В справі записів на похоронні кошти.

Статут У. Н. Союза, §252, дозволяє членам призначати найвище суму $300 з посмертної виплати на похоронні кошти. Лиш у випадку, коли член не має спадкоємців або родини тут в Америці, він може призначити суму $500 на свій відділ у тім розумінню, що гроші можуть бути вжиті лише на покриття коштів около похорону (§212).

З уваги на те, що часто при вступі самі кандидати, а також відділові урядники, до тої справи не привязують належної ваги і відтак по смерти члена з того приводу виходять трудноші з похоронними коштами, тай неоправдані претенсії до головної управи, що мусить уємно відбиватися на славі відділу й організації, з уваги на те, що таких випадків тепер чимраз більше, бо, приміром, минулого місяця було аж чотири, пригадується, кому треба, що слідує:

Записком на похоронні кошти розпоряджають самі члени за життя, а не відділ, або головна управа, по їх смерти. Зробленого членом запису по його смерти ніхто не має права, ні сили, змінити. Справа ця є така важна, що навіть формальність є статутом застережена до тої міри, що член не може змінити запису навіть тестаментом, або якоюсь іншою формою, а тільки організаційним документом (Просьба о зміну спадкоємців), зладженим відділовим урядом, підписаним членом і свідками, тай зареєстрованим у головній канцелярії.

Пригадуючи цю справу всім членам, просимо негайно впевнитися, чи їх записи посмертної виплати є зроблені по їх власному бажанню в границях приписів статута.

Відділовим урядникам поручаємо беззпроволочно вглянути і зробити все, що потрібно, щоби записи на похоронні кошти бодай тих членів, котрі не мають тут родини, ні спадкоємців, були так зроблені, щоби після смерти тих членів з приводу запису на похоронні кошти відділ і всі його члени не були наражені на неґодовання і втрати.

Похорони членів є дуже важною справою в організації. Тому та справа відносно всіх членів повинна бути так урегульована, щоби відділи могли займатися похоронами поруч родини і спадкоємців, або й самі, згідно з повагою хвилі, і таким чином приєднувати нових членів до відділу й організації, а не розєднувати тих, що є, тягаром коштів або хочби неґодованням з причини занедбання відповідних записів на похоронні кошти.

Хто не є певний щодо свого запису і з рекордів відділу не годен цього провірити, той дістане інформацію відворотною почтою, коли звернеться за тим до головної канцелярії, подаючи своє імя й назвиско та число відділу і число грамоти.

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МАЄМО ДОМАГАТИСЯ ВІДШКОДОВАННЯ.

У Празі відбулося засідання колеґії професорів юридичного факультету українського університету. На засіданню обговорювали справу відповідальности держави за шкоди, які громадянству завдають органи влади.

Всі професори зійшилися на тому, що, пристосовуючи норми права, Українці можуть скаржити польську державу за матеріяльні шкоди, які завдало окремим Українцям та організаціям українським польське військо, поліція та жандармерія підчас „пацифікації" Галичини. Таке оскарження треба подати до гаґського трибуналу.

На Україні круґова відповідальність, або відповідальність одного за другого була скасована ще тисячу років тому, коли князь Олеґ у 911 році скасував відповідальність жінки за чоловіка. В польських судових установах Казимира ще в 1468 року сказано, що жінка й діти не відповідають за свого мужа й батька.

Та „культурна" Польща в 1930 р. воскресила те, чого вже тисячами років не знає жаден культурний нарід і що істнує хіба лише серед небагатьох найпримітивніших, дикунських племен.

НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО „ПАЦИФІКАЦІЮ".

Останніми часами доводиться подибувати в чужинецькій пресі спроби ріжних кореспондентів відгородити уряд Пілсудського з відповідальности за „пацифікацію" Галичини. Поляки розпочали широку позакулісову пропаґанду й ріжними способами впливають на кореспондентів чужинецьких газет, щоб при їх помочи затерти те неґативне враження, яке викликав польський садизм у Галичині серед культурних народів.

Всю українську проблему тепер Поляки стараються звести до українського університету, до парцеляції земель польських панів і т. п. Навіть про „паршивеньку" автономію Галичини стараються не говорити. Замітно, що Ляхи хочуть відгородити уряд Пілсудського не лише з його відповідальности за карні загони в Галичині, але і взагалі за переслідування Ляхами Українців.

Мусимо на кождий такий допис та вістку в чужинецьких газетах реаґувати негайно, спростовуючи неправду. Не забуваймо, що тепер іде підготовка світової опінії до рішень Ліґи Націй в справі „пацифікації" Галичини. Не допускаймо, щоб той страшний, варварський злочин, якого допустилися Ляхи над українським народом, разом зі своїм урядом Пілсудського, був затамований в світовій опінії ляцькою пропаґандою.

ВСІ ЛЯХИ ОДНАКОВІ.

Пілсудський і його уряд вперше черґу відповідальні за кривди й злочини Польщі супроти українського народу. Уряд Пілсудського посилав ще ґалерчиків завойовувати Галичину й від точо часу всі польські уряди, ґрупи й партії однією лавою йдуть проти Українців й однаково відповідають за кріваву розправу з українським населенням та за систематичний гнет і переслідування його.

Мусимо відповідати в чужій пресі на всяке „спростовання" й брехні проти Українців, яких допускаються Ляхи, чи навіть кореспонденти тих газет, що падуть жертвою польської „інформації". Травень недалеко й ми повинні працювати з неменшою енерґією в обороні наших братів, ніж Ляхи працюють в обороні свого злочину.

ЩОДЕННИК ВЕЛИКОГО БУДИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Видавництво „Червона Калина" у Львові випустило чергову цікаву книгу. На цей раз у світ вийшов щоденник (1907—1917 р.) Евгена Чикаленка. В цьому щоденнику, на 496 сторінках, розкидані портрети й характеристики ріжних українських діячів передереволюційного десятиліття.

Живими стають постаті вмерлих уже українських національних діячів тих часів і більше зрозумілими стають постаті тих українських діячів на політичній та культурній ниві, які ще тепер жиють між нами й яких ми ще добре не розуміємо.

Знаменитий спостерігач, активний діяч і сіяч зерна українського визволення, Евген Чикаленко, часто коротенькими реченнями так характеризує людину, події, обставини, чи певний факт, що инша людина не змоглаб зробити цього на кількох сторінках книжки. Читаючи щоденник і взагалі спогади Е. Чикаленка, не лише пізнаєш те глибоко заховане українське насіння, яке дало такий багатий плід в 1917 році, але й ясніше стає наша велика доба 1917—1920 років та наша сучасність.

МОВО РІДНА, СЛОВО РІДНЕ...

Із залізничої стації далеко до того села, де я мав комісію, то наймаю собі парокінні санки тай пускаюся у дорогу зі симпатичним північно-буковинським господарем. По дорозі розмовляємо. Довідуюся, що мій господар читає дещо тай часто балакає з інтеліґентами, що він і зазначує виразно та з гордістю. Він оповідає ось так:

— Дуже я радий, що можу побалакати із газетною особою. Тай прошу зарепрезентувати мою бесіду у тім **жорналі**, що ви дописуєте, бо я хотів, щоби українська популярність читала. Бо хоч я цілком еґальна людина, то я дуже шпеціялізуюся до всего, що на світі діється. Тож хочу вам сказати, що наша економічна нація тепер дуже здескривдована у аґрарнім інтересі, тепер абсолютно дешеві шанси тай жиємо без конкуренції, а як ще лучиться яка недобра ризика, то ми цілком анульовані. От хочби я сам, купив коня, заплатив абсолютно дорого, бо я не мав тоґди інформації, а відтак аж дома показалося, що кінь дуже ногами форсує тай якось безхарактерно хвостом махає. Мушу я його продати, а тут мені дають велику діференцію. Та годі, перемінятся з конем не мож, бо банки замкнули всякі шконтри, а ґрошей треба! Видите, пане, клясова буржуазія у місті жиє легко, бо вони більше спецефічні люде, тай тому ми маємо з ними штосунок...

І богато дечого говорив цей щирий, нещасний чоловік, що вбирав свій тяжкий біль у смішні слова. Я задумався не лише над болючим змістом, але і над прикрою формою цього жалісного оповідання, бо ця людина мала те нещастя, що попала у зносини з „інтеліґентами" тай читала такі річи, що покрутили йому нашу гарну, гнучку, ясну мову тою безглуздною склонністю уживати якісь чужі, незрозумілі слова!

В Італії карають за уживання невідповідних чужих слів, Поляки установили нагороди для тих, що придумують свої власні слова на дотеперішні чужі вираження, Мадяри викинули зі своєї мови всі а всі чужинецькі слова, навіть і такі, що в інших мовах загально уживані, Французи установили величанський спис добрих слів їхньої мови та французька академія наук сторожить чистоту мови... Тож чи не могли́б і в нас звернути на це увагу? Передовсім наші вчені, інтеліґенти, студенти, вони мають до цього обовязок!

Як хто не може відучитися цеї некультурної привички уживати чужі слова, — а особливо там, де є зовсім безглуздні наші рідні вираження, — то я засудив би такого на шибеницю! Бо тільки мертвим незрозумілий чоловік не буде осмішувати нашу мову тай не буде робити з себе блазня!

Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває... („Час").

ФАЛЬШОВАНИЙ 1,000-ДОЛЯРОВИЙ БАНКНОТ.

В Гемилтоні (Канада) зайшла до склепу з перстенями дівчина з батьком і вибрала собі діяментовий перстень вартости $300. Відтак дала $1,000-банкнот. Влатитель склепу щось не довіряв і попросив, щоби батько приніс посвідку з банку, що банкнот не фальшований. Банк ствердив, що банкнот справді був добрий. Ювілер продав перстень і видав $700, а тисячку приняв. Опісля показалося, що банкнот таки був фальшивий, бо ювілер дістав не ту тисячку, яку потвердили в банку, а фальшиву. Так стратив він цілу тисячку, а за ошустами слід пропав.

—o—

КАНАДІЙСЬКА ПОЧТА МАЄ НЕДОБІР.

Ґенеральний почтмайстер в Отаві подає, що заряд почт має $5,000,000 недобору.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕДВИБОРЧІ ПРАКТИКИ В СОКАЛЬЩИНІ.

Недавно одержала пані А. в Дітройті обширнішого листа від свого батька, довголітнього голови читальні „Просвіти" в селі З., сокальського повіту. Ось тут подаємо кілька цікавих відомостей з того листа про передвиборчі практики Поляків в тім повіті та про українське життя в Сокальщині взагалі.

„У нас тепер по виборах так, як по якій великій війні, бо побиванню людей по селах польськими громилами й ревізиям та арештам не було кінця. Виарештували майже всіх наших бувших послів та ще багато з них не випущено на волю. Арештували всюди в повітах українських священників, адвокатів, учителів, студентів і цілі сотки наших свідомих людей. Це Ляхи робили в тій ціли, щоби нарід наш застрашити та перевести вибори до сойму так, як Польщі було потрібно. І це Полякам по части вдалось, бо маємо тепер трохи менше послів як у р. 1928. Таксамо, менше послів вибрали польскі „діві" партії, що в попереднім соймі мали більшість.

У декотрих селах нашого повіту кацапські хруні голосували на „одинку", себто на лісту Пілсудського, як приміром: майже ціле село Добрачин при перших і других виборах голосувало на „одинку". Там самі кацапи й хруні з давен -давна. У нас в селі Ляхи хотіли арештувати кількох, але завдяки енергічній інтервенції і просьбам нашого начальника арештовано тільки одного чоловіка саме на день перед виборами. По мене прийшов був жандарм в годині 9 вечером. Взяв мене до уряду громадського й там нагрозив мені, скільки йому до вподоби було, але вкінці на просьбу війта випустив мене на волю на тій підставі, що я не буду агітувати проти „одинки"... Я йому обіцяв, та своє робив, бо голосовання є тайне й требаб остатного падлюки й дурака, щоби не голосував за своїми українськими кандидатами... Згадаю ще Вам, що наша читальня „Просвіти" отримала від наших американських односельчан красну фотографію. Ми завісили її на першому місці в читальні — на вічну память для нас і наших поколінь, бо на тій фотографії є люде, котрі себе й своїх дітей може кривдили, а на нашу читальню вони зложили $450. Честь їм і слава та щира подяка від мене, як голови читальні. — Честь їм і слава за їх дар від усіх громадян нашого села. Хай Всемогучий Бог заплатить їм стократно за їх святе й добре діло. Спільними силами ми вибудували дім „Просвіти". Тут маємо ми вчитися, як нам збудувати свою власну українську свободу й свою державу. В своїй хаті своя правда і сила і воля!

Ваш батько...

ПОДЯКИ

Я, нижче підписана, складаю подяку Головному Урядови і У. Н. Союзови за допомогу мені в сумі 25 долярів з фонду запомогового. Ця допомога велика для мене й для моїх пятьох дітей, які остались без батька, що помер 3 роки тому. Пару слів хочу сказати до женщин, котрих мужі не є членами У. Н. Союза. Змушуйте своїх мужів, щоб вони самі вписувалися до У. Н. Союза й списували своїх дітей. Вписуйтеся й самі до Союза, бо в тяжку годину батько Союз забирає мої сироти й допоможе їм. Ви, женщини, переконуйте своїх мужів, щоб вони не лишили Вас і діток без допомоги в найтяжчі хвилі вашого життя.

Анна Януш,
членкиня 289 від. У. Н. С.,
Рочестер, Н. Й.

—о—

Ми, нижче підписані, складаємо щиру подяку Головному Урядови Українського Народного Союза за уділення нам запомоги з фонду запомогового. Ми є членами Тов. Запорожська Січ, від. 367 У. Н. Союза.

Гнатів Дмитро	$75.00
Федик Дмитро	50.00
Бодняк Тимофей	50.00

Закликаємо тих, котрі ще не стоять в організації Укр. Нар. Союза, щоби громадно вступили, бо тут знайдуть одиноку поміч вразі слабости й потреби.

Рочестер, Н. Й.

Д. Гнатів, Д. Федик, Т. Бодняк.

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(33)

Copyright, 1930, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Вниз по річці виправа під керуванням Тарзана пішла між скелястими горома, шукаючи пригод і багатства. На двацять перший день Тарзан, що все йшов попереду своїх дикунів, виліз на одну високу скелю. Звідти він побачив далеко в кінці долини чарівний краєвид.

—о—

Високі бані, башти та гостроверхі дахи вилискувалися жовтим кольором на сонці. На ніч вони спинилися недалеко цього дивного міста. Тарзан нераз почував, що його обсервували якісь невідомі очі й разом з тим було дивно тихо навколо. Лиш один раз вони чули страшний крик за стінами міста, який закінчився низкою стихаючого бурмотіння.

Це майже спаралізувало чорних з переляку. Вони хотіли тікати від цього дивного міста. Але підбадьорені денним світлом, вони пішли вздовж стін міста й знайшли вузький вхід до міста. В середині було видно багато сходів, значно потоптаних від віковічного вживання їх. Тарзан відважно пішов по сходах, а за ним ішли його дикуни.

—о—

Скручуючись і закручуючись вужовато, сходи скінчилися перед входом до величезної каплиці. Коли Тарзан і його дикуни вдивилися в середину великої каплиці, перед їх очима промайнуло кілька постатей в сутіні каплиці. Та їм всеж здавалося, що це місто вимерло й у ньому не було жадної живої істоти.

—о—